

UZASADNIENIE

7 stycznia 2014r. J. W. wniósł pozew o zasądzenie od Banku (...) S.A. w W. 154'201,71 zł z ustawowymi odsetkami od 10 grudnia 2013r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, tytułem wykupu bankowych papierów wartościowych wyemitowanych przez pozwanego.

Bank (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm podnosząc, iż termin wykupu papierów wartościowych posiadanych przez powoda upłynął wobec czego utraciły one ważność.

W replice na odpowiedź na pozew, strona powodowa podniosła, iż nawet przy przyjęciu za uprawnione twierdzenia o utracie ważności przez papiery wartościowe, roszczenie J. W. jest zasadne co do kwoty 150'000,00 zł na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu i nienależnym świadczeniu.

Stan faktyczny:

W sprawie karnej prowadzonej przeciwko J. W. Sąd wyznaczył środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego w wysokości 150'00,00 zł. Ponieważ powód nie chciał, aby w toku postępowania pieniądze marnowały się zaproponował złożenie zabezpieczenia w formie oprocentowanych obligacji bankowych, na co Sąd wyraził zgodę. W związku z tym J. W. zakupił w Banku (...) S.A. bankowe papiery wartościowe Q. o wartości nominalnej 150'00,00 zł, które następnie złożył do depozytu sądowego.

/ k 70 – informacja Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, k 83 – zeznania powoda /

Bankowe papiery wartościowe zakupione przez powoda należały do III emisji z 15 stycznia 2002r. Były to papiery wartościowe na okaziciela wyemitowane przez Bank (...) S.A. w W., w walucie złoty polski. Zostały one kupione przez powoda 7 maja 2003r. Podstawą ich emisji był art. 89 ustawy prawo bankowe. Papiery wyemitowane zostały w formie materialne. Papiery wartościowe Q. były oprocentowane według zmiennej stopy procentowej podawanej do dwóch miejsc po przecinku, równej stopie redyskontowej weksli NBP pomnożonej przez wskaźnik korygujący wzrastający z upływem pełnych miesięcy w okresie między datą sprzedaży a datą wykupu łącznie. Wskaźniki korygujące podane były na odwrocie każdego papieru wartościowego. Przy wykupie papieru wartościowego, odsetki naliczane miały być od jego wartości nominalnej za faktyczną liczbę dni, jakie upłynęły od dnia sprzedaży do dnia poprzedzającego datę wykupu. Po upływie 12 pełnych miesięcy od dnia sprzedaży papiery Q. nie podlegał dalszemu oprocentowaniu.

Papiery wartościowe Q. traciły ważność:

- z chwilą wykupu, tj. wypłaty posiadaczowi wartości nominalnej wraz z odsetkami, lub
- po upływie 10 lat licząc od daty emisji łącznie, jeżeli nie zostaną w tym terminie przedstawione do wykupu.

/ k 10 – 17 – odpisy papierów wartościowych Q. zakupionych przez powoda /

Na podstawie dyspozycji Sądu Okręgowego w Łodzi z 12 września 2013r., przedmiotowe papiery wartościowe zostały wydane z depozytu sądowego J. W. w dniu 7 października 2013r.

/ k 71 – kopia protokołu, k 83 – zeznania powoda /

Tego samego dnia powód udał się do jednego z oddziałów Banku (...) przedstawiając oryginały papierów wartościowych Q. do wykupu. W banku odmówiono mu wykupu papierów. Powód ponownie złożył oryginały papierów w (...) oddziale pozwanego banku 10 grudnia 2013r. Wówczas odmówiono mu zarówno przyjęcia papierów, jak i ich wykupienia.

/ k 20 odpis wezwania do zapłaty, k 83 – zeznania powoda /

Sąd zważył, co następuje:

Na podstawie art. 89 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. prawo bankowe (Dz. U. Nr 140 poz. 939 z późniejszymi zmianami) w wersji obowiązującej w dacie emisji przedmiotowych papierów wartościowych, bank mógł emitować bankowe papiery wartościowe na warunkach podanych do publicznej wiadomości. Papiery wartościowe Q., nabyte przez powoda zawierały wszystkie elementy wymagane przez przepis art. 90 powołanej ustawy, natomiast warunki dotyczące tych instrumentów finansowych określone zostały w regulaminie zamieszczonym na rewersie każdego dokumentu.

Stosownie do zasady swobody umów wyrażonej w art. 353¹ kc, warunki na jakich pozwany wyemitował papiery Q. mogły zostać określone według uznania banku o ile nie sprzeciwiały się właściwości stosunku prawnego wynikającego z nabycia papieru wartościowego, ustawie lub zasadom współżycia społecznego. Z tego punktu widzenia, § 19 regulaminu bankowego papieru wartościowego Q. przewidujący utratę przez ten instrument ważności po upływie 10 lat od daty emisji, czyli w tym przypadku od 15 stycznia 2002r., był dopuszczalny, ponieważ nie sprzeciwiał się naturze stosunku łączącego emitenta z nabywcą papieru wartościowego, nie był też sprzeczny z prawem tzn. przepisami ustawy prawo bankowe regulującymi kwestie związane z bankowymi papierami wartościowymi – art. 89 – 92, oraz przepisami kodeksu cywilnego regulującymi papiery wartościowe – art. 921⁶ do 921¹⁶, zaś strona powodowa nie wykazała, aby był sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Okoliczność, że art. 90 ustawy prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie emisji nie przewidywał obowiązku zamieszczenia w treści bankowego papieru wartościowego daty jego wykupu, czy też daty utraty ważności ma jedynie to znaczenie, że brak takiego zapisu w warunkach emisji oraz regulaminie nie miałby żadnego znaczenia dla ważności papieru wartościowego; pominięcie tego elementu nie byłoby bowiem sprzeczne z prawem.

Z drugiej strony, zamieszczony w § 19 dziesięcioletni termin po upływie którego papier Q. utracił ważność nie jest terminem przedawnienia roszczeń wynikających z tego instrumentu finansowego. Zgodnie z art. 117 § 2 kc istota przedawnienia polega na tym, że po upływie jego terminu ten przeciwko komu przysługuje roszczenie, czyli dłużnik, może uchylić się od jego zaspokojenia. Nie oznacza to, że zobowiązanie przedawnione przestaje istnieć; ono przekształca się w zobowiązanie naturalne. Natomiast upływ terminu wskazanego w § 19 regulaminu miał inny skutek – utrata ważności przez papier wartościowy oznacza wygaśnięcie zobowiązania emitenta do jego wykupu, co wynika a contrario z art. 354 § 1 kc. Niezrozumiałe jest w tym kontekście stanowisko strony powodowej, zgodnie z którym upływ terminu ważności papieru wartościowego nie zwalnia wierzyciela z ciężącego na nim zobowiązania. Skoro podstawa tego zobowiązania straciła ważność, to przestała istnieć treść zobowiązania zgodnie z którą pozwany powinien je wykonać. Oznacza to, że zobowiązanie emitenta papieru wartościowego przestało istnieć z upływem 10 lat od daty emisji o ile przed jego upływem papier wartościowy nie został przedstawiony do wykupienia, czyli od 16 stycznia 2012r. powodowi nie przysługuje już żadne roszczenie przed którym pozwany mógłby bronić się zarzutem przedawnienia.

Wobec powyższego niezasadny jest zarzut dotyczący naruszenia przez § 19 regulaminu zakazu wynikającego z art. 119 kc, ponieważ § 19 regulaminu, jako nie dotyczący terminu przedawnienia nie mógł naruszyć tego przepisu. Bezprzedmiotowe są też rozważania dotyczące zawieszenia biegu terminu przedawnienia w sytuacjach opisanych w art. 121 kc, a w szczególności w pkt. 4 tego artykułu. Przepis ten nie może mieć zastosowania do terminów innych, niż terminy przedawnienia, zaś termin z § 19 regulaminu takim nie był.

Na marginesie jedynie należy zauważyć, że w sprawie niniejszej nie zaszła sytuacja opisana w ustawie jako „siła wyższa”. Za taką nie może być uznane prowadzenie przeciwko powodowi postępowania karnego, w którym złożył on zabezpieczenie majątkowe nawet wówczas, jeżeli postępowanie to trwało ponad dziesięć lat. Przeciwko traktowaniu opisanej sytuacji, jako siły wyższej przemawia również okoliczność, że to sam J. W. dokonał wyboru takiego, a nie innego sposobu realizacji środka zapobiegawczego – skoro w maju 2003r. powód posiadał środki finansowe na

zakup przedmiotowych papierów wartościowych, to nic nie stało na przeszkodzie, aby złożył zabezpieczenie w formie gotówkowej.

Błędny jest też pogląd według którego roszczenie zgłoszone w tej sprawie znajduje oparcie w art. 405 i 410 kc.

Powód zapomina, że korzyść majątkowa w kwocie 150'000,00 zł, uzyskana przez pozwanego w maju 2003r. kosztem powoda miała podstawę prawną w postaci umowy sprzedaży przedmiotowych papierów wartościowych zawartej wówczas między stronami i z tego względu nie może być traktowana jako bezpodstawne wzbogacenie. Zgodnie z tą umową J. W., jako kupujący, był zobowiązany do zapłaty ceny – art. 535 w zw. z art. 555 kc. Niezasadne jest również twierdzenie jakoby z chwilą utraty ważności przez papiery Q. nabyte przez powoda odpadła podstawa świadczenia spełnionego przez J. W., jako kupującego te instrumenty finansowe. Zawarta w 2003r. między stronami umowa sprzedaży była ważna, czego powód nawet nie kwestionuje w tym procesie. Tym samym ważne było jego zobowiązanie do zapłaty ceny za zakupione papiery wartościowe. Zobowiązanie to zostało wykonane, ale nie oznacza to, że odpadła jego podstawa.

Mając na względzie przytoczone argumenty, należało oddalić powództwo jako bezpodstawne.

Sąd postanowił o kosztach procesu na podstawie art. 98 kpc uwzględniając wydatki poniesione przez pozwanego na wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą od pełnomocnictwa – 3'617,00 zł oraz udokumentowany wydatek związany z doręczeniem pełnomocnikowi powoda odpisu odpowiedzi na pozew.